

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 48/2017-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Kaskády, s. r. o., Galanta-Únovce 504, zastúpenej JUDr. Máriou Konrádovou, advokátkou, Farská 8, Nitra, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 24/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Kaskády, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 24/2009 porušené boli.

2. Obchodnej spoločnosti Kaskády, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti Kaskády, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Mária Konrádová, Farská 8, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 48/2017-11 z 24. januára 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Kaskády, s. r. o., Galanta-Únovce 504 (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 24/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom, v ktorom je sťažovateľka v procesnej pozícii žalobcu „o zaplataenie sumy 3 326,03 € s príslušenstvom“, dochádza k zbytočným priet'ahom. Poukázala na to, že žaloba o zaplataenie uvedenej sumy bola zaslaná 28. augusta 2006 v tom čase príslušnému Okresnému súdu Trnava, ktorý vo veci vydal platobný rozkaz. Okresný súd, na ktorý bola vec prevedená, zrušil uvedený platobný rozkaz Okresného súdu Trnava z dôvodu, že ho nebolo možné doručiť odporcovi do vlastných rúk. Sťažovateľka vytkla, že od zrušenia

platobného rozkazu 16. januára 2009 „až do dňa 23.08.2016, kedy súd nariadil v predmetnom spore pojednávanie na deň 14.12.2016, t.j. vyše 7,5 roka v predmetnom konaní neboli vykonané žiadne úkony, ktoré by... smerovali k meritórnemu rozhodnutiu vo veci“.

Sťažovateľka podala predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní datovanú na 6. september 2016. Predsedníčka okresného súdu uvedenú sťažnosť vyhodnotila ako opodstatnenú, pričom vzniknuté prieťahy boli podľa nej spôsobené zaťaženosťou súdu a zmenami v osobe zákonného sudcu v súvislosti s personálnymi zmenami na súde. Tiež uviedla, že v období od roku 2009 do roku 2016 súd vykonával úkony spojené s doručovaním písomností žalovanej, prešetrovaním jej pobytu a ustanovením opatrovníka, teda nebol úplne nečinný.

Sťažovateľka v sťažnosti poukázala aj na to, že vec nie je skutkovo a právne zložitá a jej správanie neprispelo k doterajšej dĺžke konania.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov a zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr. 105/17 zo 6. marca 2017 doručeným ústavnému súdu 13. marca 2017 vyjadrila k sťažnosti predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu a zároveň konštatovala:

„Predmetom konania je zaplatenie sumy 3.326,03 eur s príslušenstvom z titulu nezaplatenia žalovanej sumy na základe zmluvy o technickom zabezpečení magisterského štúdia. V konaní nešlo o skutkovo a právne zložitú vec. Priebeh konania bol poznačený opakovaním prešetrovaním pobytu žalovanej a zisťovaním jej adresy, ako aj zmenami

sudcov z dôvodu buď zmeny obsadenia súdu sudcami alebo z dôvodu preloženia sudcu na iný súd, resp. z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti zákonného sudcu.

V konaní sa nevyskytli prekážky postupu súdu podľa § 161 a nasl. Civilného sporového poriadku...

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by samy disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prietáhov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec...“

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu zaujala na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právna zástupkyňa sťažovateľky. Táto vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 4. apríla 2017 uviedla, že „*aj pri zohľadnení všetkých skutočností uvedených vo vyjadrení Okresného súdu Piešťany je doba rozhodovania vo veci neprimerane dlhá...*“ a „*aj účastníci konania majú svoje limity a stres, ktorý im zasahuje do súkromného života a ich lehoty pod hrozbou premlčania nároku sú podstatne kratšie a musia ich dodržať*“. Ďalej poukázala na to, že súd rozhodoval o nezaplatených finančných prostriedkoch viac ako 10 rokov, pričom tieto prostriedky chýbajú pri plnení povinností.

Právna zástupkyňa sťažovateľky zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K porušeniu sťažovateľkou označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až

právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľka žalobkyňou v konaní o zaplatenie sumy 3 326,03 € s príslušenstvom, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania a zistil, že v období od februára 2009 do augusta 2016 došlo v predmetnej veci k viacerým zmenám konajúcich sudcov, pričom niektorí z nich nevykonali žiaden úkon. V uvedenom období bol akurát opakovane prešetrovaný pobyt žalovanej, ustanovený a zmenený opatrovník a vydané uznesenia podľa § 114 ods. 2, § 5 ods. 1 a § 114 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Predmetné obdobie však bolo poznačené úplnou nečinnosťou okresného súdu v časových úsekoch od februára 2009 do júla 2012, od augusta 2012 do januára 2014 a od novembra 2014 do augusta 2016, čo predstavuje celkovo približne 6 rokov a 7 mesiacov.

Ústavný súd tiež konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

Pokiaľ ide o obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o zmenách obsadenia súdu sudcami, o dlhotrvajúcej práceneschopnosti zákonného sudcu, o zaťažnosti sudcov a o dlhodobom nedostatočnom obsadení súdu sudcami, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom

dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

Vychádzajúc z týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 24/2009 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Hoci ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, neprikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 24/2009 konal bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože označená vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená, a to rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 24/2009-81 zo 14. decembra 2016, ktorý nadobudol právoplatnosť 17. februára 2017.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €, čo odôvodnila doterajšou dĺžkou konania, dlhodobou neschopnosťou okresného súdu súvisle pokračovať v konaní, riadne a včas rozhodnúť, a tým spôsobenou majetkovou, ako aj nemajetkovou ujmu spočívajúcou v psychickej ujme a v pocitoch neistoty.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní približne 6 rokov a 7 mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € pre sťažovateľku za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 363,79 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017